

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

KASTEELDREEF REKKEM **(prov. West-Vlaanderen)**

BASISRAPPORT – JUNI 2009

**Auteurs: Tina BRUYNINCKX
Bert MESTDAGH
Bert ACKE**

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

KASTEELDREEF REKKEM **(prov. West-Vlaanderen)**

BASISRAPPORT – JUNI 2009

Auteurs: Tina BRUYNINCKX
Bert MESTDAGH
Bert ACKE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2009/11

Figuur 1 op schutblad: Algemeen zicht op de proefsleuven.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgraving ☐

Prospectie ☒

Vergunningsnummer: 2009/151

Datum aanvraag: 18/05/2009

Naam aanvrager: BRUYNINCKX Tina

Naam site: Menen, Kasteeldreef

Opdrachtgever:	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen Afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur Koloniënstraat 40, 6 ^{de} verdieping 1000 Brussel
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Sam De Decker (Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed)
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Tina Bruyninckx
Archeologisch team:	Bert Mestdagh
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Projectcode:	RKKD9
Titel:	Archeologische prospectie Kasteeldreef Rekkem (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport – juni 2009.
Rapportnummer:	2009/11
Contact Bert Acke:	E-mail: bert.acke@monument.be GSM: 0485/88 71 16

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster
Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	3
1. INHOUDSTAFEL	4
2. INLEIDING	5
3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	6
4. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE SITUERING	8
5. ONDERZOEKSMETHODE.....	10
6. RESULTATEN	11
6.1. PROEFSLEUVEN.....	11
6.2. KIJKVENSTER.....	15
6.3. STRATIGRAFIE	20
7. INTERPRETATIE.....	21
8. ALGEMEEN BESLUIT EN AANBEVELINGEN.....	23
9. BIBLIOGRAFIE	24
10. INVENTARISSEN	25
10.1. INVENTARIS VAN DE SPOREN	25
10.2. INVENTARIS VAN DE VONDSTEN	29
10.3. INVENTARIS VAN DE FOTO'S	30
10.4. INVENTARIS VAN DE TEKENINGEN.....	34

2. INLEIDING

Naar aanleiding van de bouwplannen voor een nieuwe verkaveling langs de Kasteeldreef in Rekkem (gemeente Menen, provincie West-Vlaanderen) werd door een team van Monument Vandekerckhove nv op het terrein een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd van 15 tot 18 juni 2009. Opdrachtgever van het onderzoek was de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, die samen met de bouwmaatschappij Zuid-West-Vlaamse shm, de bouwmaatschappij Eigen Haard is Goud Waard, de familie Wyseur en de firma nv Driemo optreedt als bouwheer van de verkaveling en financierder van het onderzoek. Het onderzoek gebeurde volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed.

De verkavelingsplannen voorzien in de aanleg van een hele reeks woningen en de noodzakelijke wegen en leidingen. Omdat deze bouwactiviteiten gepaard gaan met bodemverstorende graafwerken en aangezien het gebied door haar ligging vrij hoge archeologische verwachtingen schiep, werd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed bepaald dat er voorafgaand aan de werken een archeologische inventarisatie door middel van proefsleuven van de site moest gebeuren. Het doel was daarbij om een beter zicht te krijgen op de archeologische waarde van het terrein en om een gefundeerd advies te geven naar eventueel vervolgonderzoek. Op die manier kan vermeden worden dat waardevol archeologisch erfgoed ongedocumenteerd verloren zou gaan.

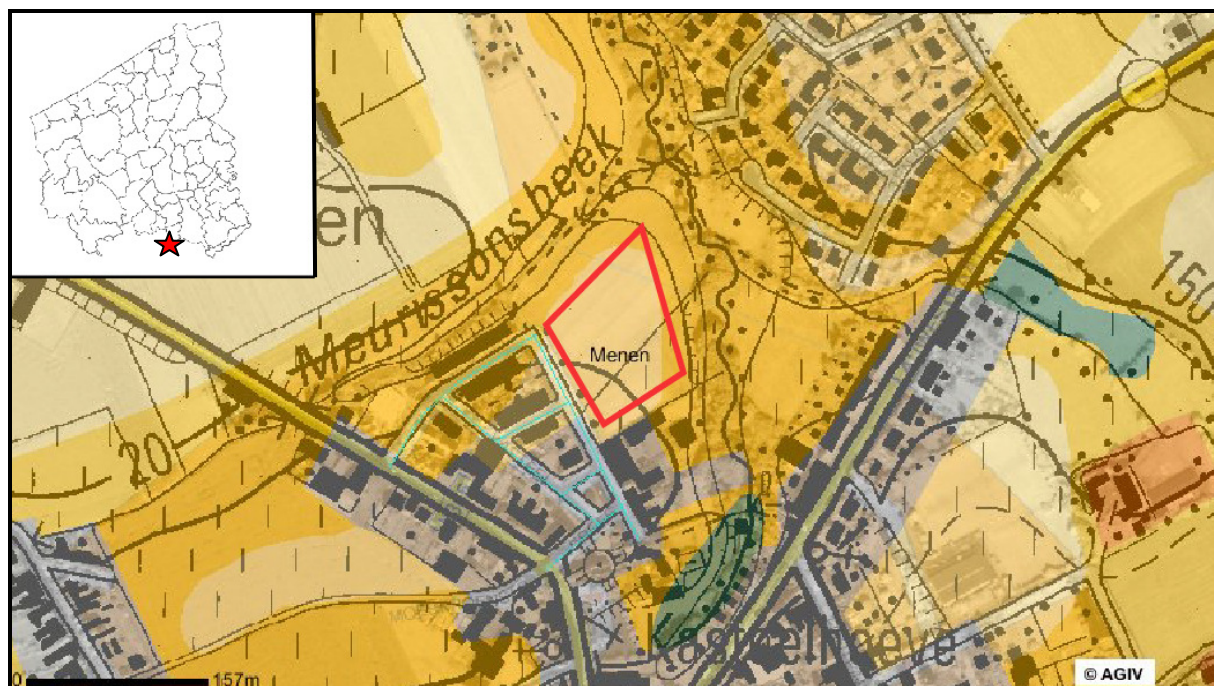
In dit basisrapport worden de resultaten van de archeologische prospectie uiteengezet. De inleidende hoofdstukken zorgen voor een bredere geografische, bodemkundige en historische situering van de site en lichten de gebruikte methodologie toe bij het veldwerk. Vervolgens worden de resultaten voorgesteld en wordt een eerste interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Achteraan zijn de verschillende inventarissen (sporen, vondsten, foto's, tekeningen) opgenomen. Bij het rapport hoort een overzichtsplan met de ligging van de sleuven en de aangetroffen sporen, alsook een DVD met daarop alle foto's, de plannen en de digitale versie van deze tekst.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Wylagro bvba voor het kraanwerk, Verland bvba voor de landmeetkundige opmetingen, Sam De Decker van het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, de bouwmaatschappij Zuid-West-Vlaamse shm, de bouwmaatschappij Eigen Haard is Goud Waard en de heer André Sonnevillie, optredend namens de familie Wyseur en de firma nv Driemo.

3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING

Rekkem is een dorp in het zuiden van de provincie West-Vlaanderen en een deelgemeente van de stad Menen. Daar waar Menen zelf grotendeels ten noorden van de Leie ligt, situeert Rekkem zich meer oostwaarts, ten zuiden van die rivier. Ten westen bevindt zich de grensovergang met Frankrijk. Het archeologisch onderzoek vond plaats nabij het centrum van Rekkem, meer bepaald op een akker langs de Kasteeldreef. De kadastrale gegevens van de percelen zijn: Afdeling 5, Sectie A, Percelen 174B, 157D, 173R8 en 173S8. Het terrein wordt in het zuidoosten begrensd door de vrije basisschool *Ons Kasteeltje*, in het zuidwesten door de Kasteeldreef, in noordwesten door de Meurissonbeek en in het noordoosten door de Palingbeek. Het terrein heeft een oppervlakte van ca. 2,54 ha en helt vrij sterk af naar de beken toe.

Op de bodemkaart van Vlaanderen wordt het plangebied weergegeven als een droge lichte zandleembodem met textuur B-horizont¹. Dit wordt aangeduid met de code Pba, waarbij P staat voor de textuurklasse lichte zandleem, b voor de draineringsklasse droog en niet gleyig, en a voor bodems met textuur B-horizont of met weinig duidelijke kleur B-horizont. Dit bodemtype heeft doorgaans een matig humeuze grijsbruine bouwvoor die 20 tot 30 cm dik is en rust op een bruinachtige zwak humeuze overgangshorizont van eveneens 20 tot 30 cm dikte². De textuur-B begint op meestal 70 à 90 cm. Dit is een horizont die aangerijkt is met ingespoelde en neergeslagen bestanddelen zoals klei en sesquioxiden (ijzer- en aluminiumoxiden).

Figuur 2: Situering van Rekkem in het zuiden van West-Vlaanderen (rode ster) en aanduiding van het onderzoeksterrein op de topografische kaart en de bodemkaart (licht oranjegeel: droge lichte zandleem) (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>).

¹ <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>.

² VAN RANST & SYS, 2000, pp. 9, 258.

Figuur 3: Zicht vanuit het noorden op het onderzoeksgebied, afhellend richting Palingbeek.

Figuur 4: Zicht vanuit het zuiden op het onderzoeksgebied, afhellend richting Meurissonbeek.

4. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE SITUERING

Tegenwoordig is Rekkem een landelijke gemeente, gelegen op een steenworp van Frankrijk. Haar grootste bekendheid haalt Rekkem in de recente geschiedenis vermoedelijk uit de blokkades van de grensovergang België - Frankrijk aan de E17, die meermaals het nationale nieuws haalden. Er kan gesteld worden dat de gemeente in de oudere geschiedenis zelden baanbrekend is geweest, wat echter niet wil zeggen dat er geen lange en boeiende geschiedenis van dit Zuid-West-Vlaamse dorp te vertellen is.

Door de vroegste perioden kan vlug gebladerd worden, veel feiten zijn namelijk niet gekend. Enkel het neolithicum verdient een vermelding. Philippe Despriet zou in 1975-1976, circa 300m ten noordoosten van de kerk, enkele silexvondsten gedaan hebben. Het gaat hierbij om afslagen, klingen en een ronde schrabber³. Van vondsten uit de Metaaltijden en de Romeinse periode zijn vooralsnog geen meldingen gemaakt. Ook wat de vroege middeleeuwen betreft is geen informatie voorhanden.

De eerste schriftelijke bronnen verschijnen in de loop van de 12de eeuw. Het was toen dat de vermoedelijk eerste kerk van Rekkem werd gebouwd, op de plaats waar ze heden nog steeds te vinden is. Het ging om een Romaanse driebeukige kruiskerk die tot de Franse Revolutie was gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw⁴. Pas daarna werd Sint-Niklaas de patroonheilige. Dit gebouw was onderwerp van één der zeldzame archeologische onderzoeken uitgevoerd in Rekkem, en werd uitgevoerd door Philippe Despriet in 1986⁵.

In diezelfde 12de eeuw was de situatie van Rekkem er waarschijnlijk één van verschillende, verspreid gelegen heerlijkheden. Een heerlijkheid werd geleid door een heer, die beschikte over een bepaalde, vaak aanzienlijke, oppervlakte landgoed. Verschillende lappen van die gronden werden verpacht aan armere boeren. Op die manier werd in en om Rekkem een feodaal systeem uitgebouwd, waarin de eigenaars van de heerlijkheden vrij lokaal de macht hadden. Oorspronkelijk zou er één heerlijkheid geweest zijn, de heerlijkheid Rekkem, die waarschijnlijk ontstond vóór de 11de eeuw. Vóór 1365 zouden hieruit de heerlijkheden Ten Dale, Ter Triest en Ten Bulcke zijn afgesplitst. Vóór 1384-1386 volgde Te Spaus en ten slotte, vóór 1420, De Drie Bunders. Wat overbleef van de oorspronkelijke heerlijkheid was Rekkem Ter Hagen geworden, op wiens domein ondermeer de voorloper van de huidige kerk stond en wat het oorspronkelijke centrum van de gemeente zou worden⁶.

Het feodale systeem van verspreide heerlijkheden bleef in zwang tot het gebroken werd door de Franse Revolutie (1789), aan het einde van het Ancien Régime. Pas daarna werden de verschillende hoven gebundeld in de vorm van een gemeente. Het centrum was aanvankelijk vlakbij de kerk gelegen. Recenter schoof dit op in zuidelijke richting. Vanaf 1 januari 1977 maakt Rekkem samen met buurgemeente Lauwe deel uit van de stad Menen.

Een historisch gegeven dat de revue nog niet passeerde is de verhouding met de Franstalige gebieden. Rekkem mag tegenwoordig dan wel een volledig Vlaamse gemeente zijn, toch is dat niet altijd zo geweest. Tot de eerste decennia van de 17de eeuw werd de Vlaamse taal er algemeen gesproken. De daaropvolgende decennia kwam er echter een verfransing op gang.

³ WARLOP & SOETE, 1979.

⁴ DESPRIET, 1987.

⁵ DESPRIET, 1987.

⁶ WARLOP & SOETE, 1979.

Philippe Haeyaert benoemde het Rekkem van de 18de eeuw zelfs als een ‘Waalse parochie met Franse officiële akten’⁷. In de loop van de 19de eeuw werd het Nederlands opnieuw de dominante voertaal, ondermeer door de komst van vele Midden-Vlaamse gezinnen naar Rekkem en de omliggende Vlaamse dorpen. Ook de ligging op de grens met Frankrijk zorgde niet altijd voor peis en vree. Heibel was er ondermeer in 1658, toen Franse soldaten de kerk in brand staken en de volledige inboedel in vlammen opging⁸.

⁷ HAEYAERT, 1977.

⁸ HAEYAERT, 1977.

5. ONDERZOEKSMETHODE

Op het terrein aan de Kasteeldreef werden gelijkmatige verspreid over het terrein 17 sleuven van 1,8m breed (één kraanbak) aangelegd, met een onderlinge afstand van 11 à 12m. De oriëntatie van de sleuven werd afgestemd op het reliëf van het terrein, zodanig dat ze haaks op de hellingen lagen. In de praktijk kwam het er op neer dat sleuven I tot en met VII een noordoost-zuidwest oriëntatie kregen (haaks op de Palingbeek), sleuven VIII tot en met XVII kenden een noordwest-zuidoost oriëntatie (haaks op de Meurissonbeek). Vanwege de sterke helling aan de randen van de site en omdat het noorden van het terrein deels verstoord was door een Aquafinleiding, kon ondanks de dichte onderlinge afstand van de sleuven niet de beoogde 10% van het terrein (in totaal 2,54ha) onderzocht worden. De proefsleuven hadden een gezamenlijke oppervlakte van 2156,4m², het kijkvenster was 168m² groot. In totaal betekent dit een onderzochte zone van 2324,4m², of 9,27%.

De kraanman kreeg bij het uitgraven begeleiding van een archeoloog, zodat steeds de gewenste diepte werd bereikt (d.i. de diepte waarop de archeologische sporen zichtbaar waren). Onmiddellijk na het uitgraven werden mogelijke sporen aangeduid en opgeschaafd. Vervolgens werden de sporen gefotografeerd en beschreven, waarna het grondplan van de positieve sleuven kon worden ingetekend op polyester millimeterpapier op schaal 1:50. De TAW-hoogtes, de exacte positie van de sleuven en het meetsysteem werd nadien ingemeten door een landmeter. De veldtekeningen werden nadien gekoppeld aan dit digitale plan.

Nadat zowel de sleuven als de individuele sporen geregistreerd waren, werd een analyse gemaakt. Nabij een sporenconcentratie in de sleuven IV en V werd beslist een kijkvenster aan te leggen met een afmeting van ongeveer 17m op 10m. Dit had tot doel een beter zicht te krijgen op de densiteit en de aard van de sporen. Ook hier werd alles nauwkeurig afgelijnd, gefotografeerd en ingetekend. Vervolgens werden enkele sporen geselecteerd om te couperen. Coupes werden opgetekend op een schaal van 1:20. Ten slotte werden in sleuven I, V, VII en XVII enkele representatieve wandprofielen opgetekend (schaal 1:20).

Voor de registratie van de sporen en het benoemen van de foto's werd gekozen voor de code RKKD09, wat staat voor 'RekKem KasteelDreef 2009'. De spoornummering was doorlopend over de verschillende sleuven. De aangetroffen vondsten werden, indien mogelijk, per spoor gerecupereerd. Oppervlaktevondsten werden per sleuf ingezameld. Per vondstzakje werd een fiche opgemaakt, met daarop een korte beschrijving van de aard van het materiaal en het sleuf-, spoor- en vondstnummer. Tijdens de verwerking werd dit materiaal gewassen gedroogd en voorzien van een basisdeterminatie.

6. RESULTATEN

6.1. Proefsleuven

- **Algemeen**

Proefsleuven I tot en met VII werden aangelegd in noordoost-zuidwestelijke richting, min of meer haaks op de Palingbeek. De lengte van de sleuven lag tussen 81m (sleuf I) en 129m (sleuf VII), de breedte bedroeg steeds 1m80, de grootte van de kraanbak. Het terrein helde af naar de beek toe, met een TAW-waarde daar van +17,40m à +17,90m, tegenover +19,90m à +20,70m langsheen de Kasteeldreef. Het niveau van de sporen werd over het algemeen bereikt op ca. 60cm diepte.

Proefsleuven VIII tot en met XVII kenden een noordwest-zuidoost oriëntatie, haaks op de Meurissonbeek. De lengte bedroeg steeds 40 à 45m, met uitzondering van sleuf XV, die doorgetrokken werd tot tegen sleuf VII en daardoor 50m lang was. Het terrein helde ook hier vrij sterk af in de richting van de beek. Het laagste en tevens meest noordelijke punt van het maaiveld bevond zich op circa +17,00m TAW, het hoogste punt op +20,00m TAW. De diepte van deze sleuven varieerde tussen 60 en 70cm.

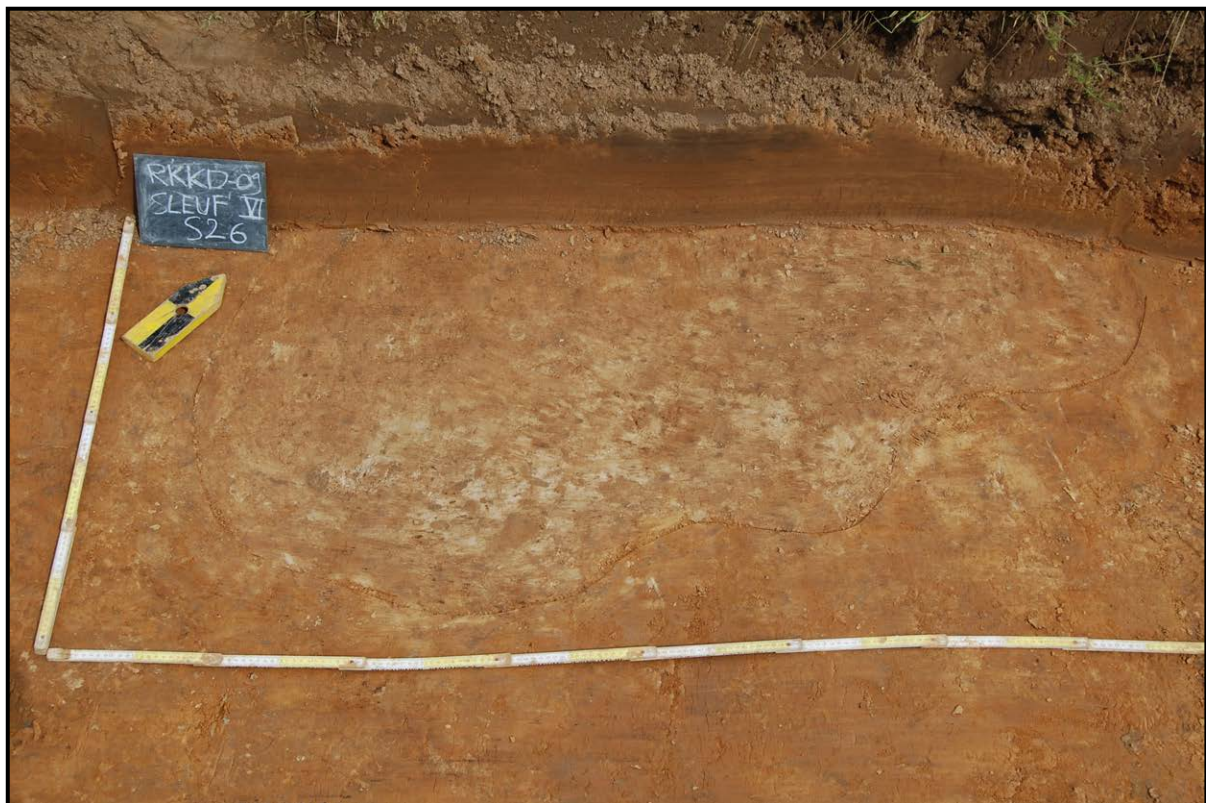

Figuur 5: Zicht op sleuven VI tot en met XV.

- **Sporen**

Proefsleuven II, VII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV en XVI leverden geen sporen op. Verspreid over de andere sleuven werden in totaal 49 sporen aangeduid. Het merendeel daarvan leken echter eerder natuurlijke grondverkleuringen te zijn, wat ook bevestigd werd na het zetten van enkele coupes. Ze werden veelal gekenmerkt door een bruinigrijze vulling met vrij veel grijswitte en/of geelwitte vlekken.

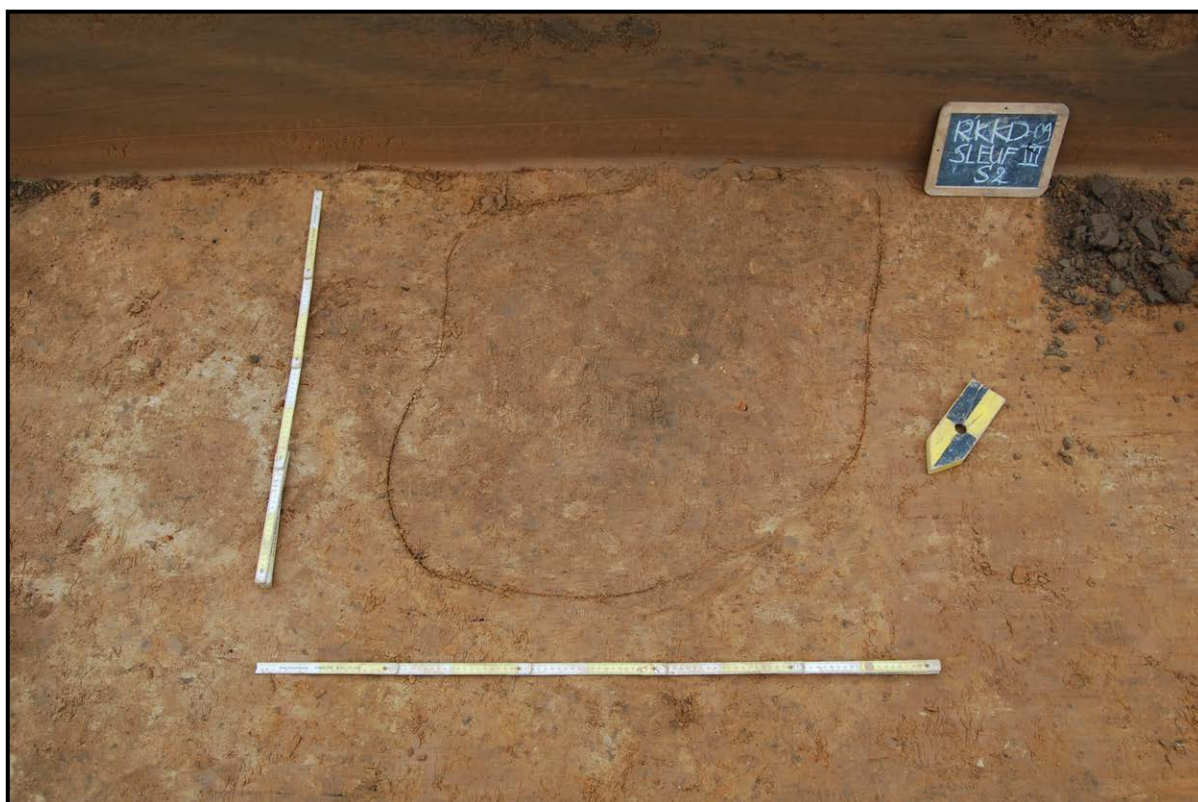
Enkele sporen waren mogelijk wel antropogeen van aard. De meeste situeerden zich in dat deel van de sleuven dat het dichtst bij de Kasteeldreef lag. Deze sporen hadden vrijwel steeds een grijsbruine vulling met enkele roodbruine tot geelbruine vlekken. Ze bevatten houtskoolspikkeltjes en vaak ook enkele kleine baksteenfragmentjes. Sporen S8 en S11 in sleuf V en S18 in sleuf IV zijn mogelijk te interpreteren als greppels of grachten. Hun breedte bedroeg respectievelijk 1,30m, 0,90m en 0,92m. In het geval van sporen S2 (sleuf III), S17 (sleuf IV), S14 (sleuf V) en S48 (sleuf XVII) gaat het vermoedelijk eerder om kuilen. Ze vielen doorgaans gedeeltelijk buiten de proefsleuven. Sporen S25 (sleuf VI) en S45 (sleuf VII) hadden een afwijkend voorkomen. De gevlekte geelbruine tot oranjebruine vulling vertoonde, enkele uitzonderlijke houtskoolspikkeltjes buiten beschouwing gelaten, geen inclusies. Deze 6m-brede sporen waren opmerkelijk scherp afgelijnd. Ook spoor S48 in proefsleuf XVII dient afzonderlijk besproken te worden. Het betreft een grote bodemverkleuring die gevolgd kon worden over een afstand van 13,30m, tot het noordwestelijke uiteinde van de sleuf. Na het verdiepen met de kraan bleek dat het spoor op die plaats nog een diepte kende van meer dan 1,50m. De vulling bestond uit een vrij homogeen bruin tot grijsbruin pakket met houtskoolspikkels en kleine brokjes baksteen erin vervat.

Figuur 6: Natuurlijk spoor S26 in proefsleuf VI.

Figuur 7: Spoor S8 in proefsleuf V.

Figuur 8: Spoor S2 in proefsleuf III.

Figuur 9: Spoor S25 in proefsleuf VI.

Figuur 10: Spoor S49 in sleuf XVII.

6.2. Kijkvenster

- **Algemeen**

Na het aanleggen van de proefsleuven werd beslist bijkomend nog een kijkvenster aan te leggen nabij de sporenconcentratie in het zuidwesten van proefsleuven IV en V, en dit in functie van een betere inschatting van de sporendichtheid en de aard van de sporen. Het kijkvenster situeerde zich tussen beide sleuven, ter hoogte van de sporen S11, S17 en S18. Uiteindelijk werd een vlak opengelegd van circa 17m op 10m.

- **Sporen**

Door de aanleg van het kijkvenster kon het verloop van sporen S11, S17 en S18 verder gevolgd worden. Spoor S11, in de proefsleuf geïnterpreteerd als een mogelijke greppel, bleek nog even door te lopen om dan af te draaien in zuidwestelijke richting en vervolgens plots te stoppen. Een coupe op het uiteinde van dit spoor toonde dat de diepte aldaar 28cm bedroeg. Spoor S18, eveneens geïnterpreteerd als een mogelijke greppel of gracht, boog in het kijkvenster licht af naar het noordwesten toe. Uit de coupe bleek een diepte van 22cm. Spoor S17 werd volledig vrij gelegd. De min of meer ovale kuil had een lengte van 2,40m en een breedte van 1m.

Figuur 11: Zicht vanuit het noorden op het kijkvenster tussen proefsleuven IV (links) en V (rechts).

Daarnaast kwam een vijftal nieuwe sporen aan het licht. Vooral sporen S50, S51 en S54 zijn interessant. Het waren min of meer vierkante verkleuringen met een doorsnede van circa 50cm. De vulling had een grijsbruine kleur. Naast enkele bleekgrijze vlekjes waren ook kleine houtskoolspikkels zichtbaar. Een coupe op spoor S51 bevestigde het vermoeden dat het hier waarschijnlijk ging om paalkuilen. De diepte was 24cm.

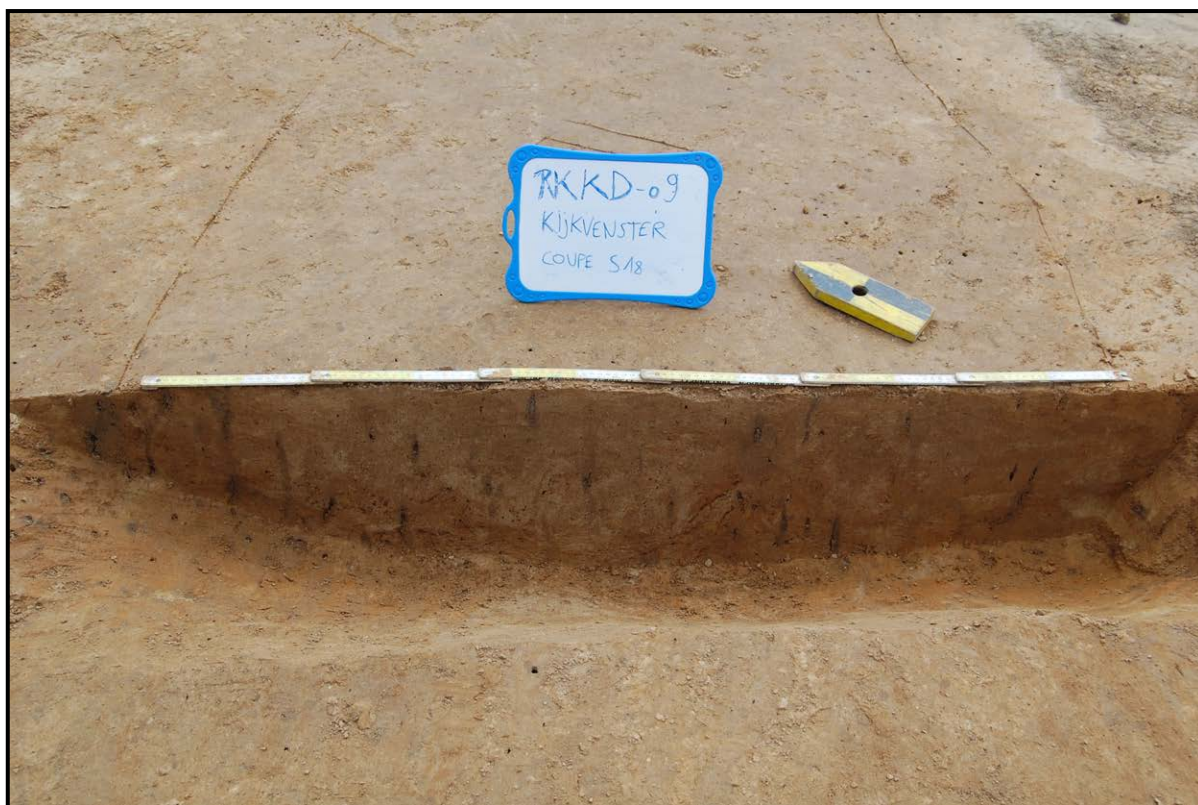
Sporen S52 en S53 vertoonden een gelijkaardige vulling als voorgaande sporen, maar zonder bleekgrijze vlekken. Ze waren ook groter en de vorm was onregelmatiger. Spoor S53 was bijna 3m lang en had een maximale breedte van 90cm. Spoor S52 was kleiner, met een diameter van 1,10m op 75cm.

Figuur 12: Spoor S18.

Figuur 13: Spoor S11.

Figuur 14: Coupe op spoor S18.

Figuur 15: Spoor S51.

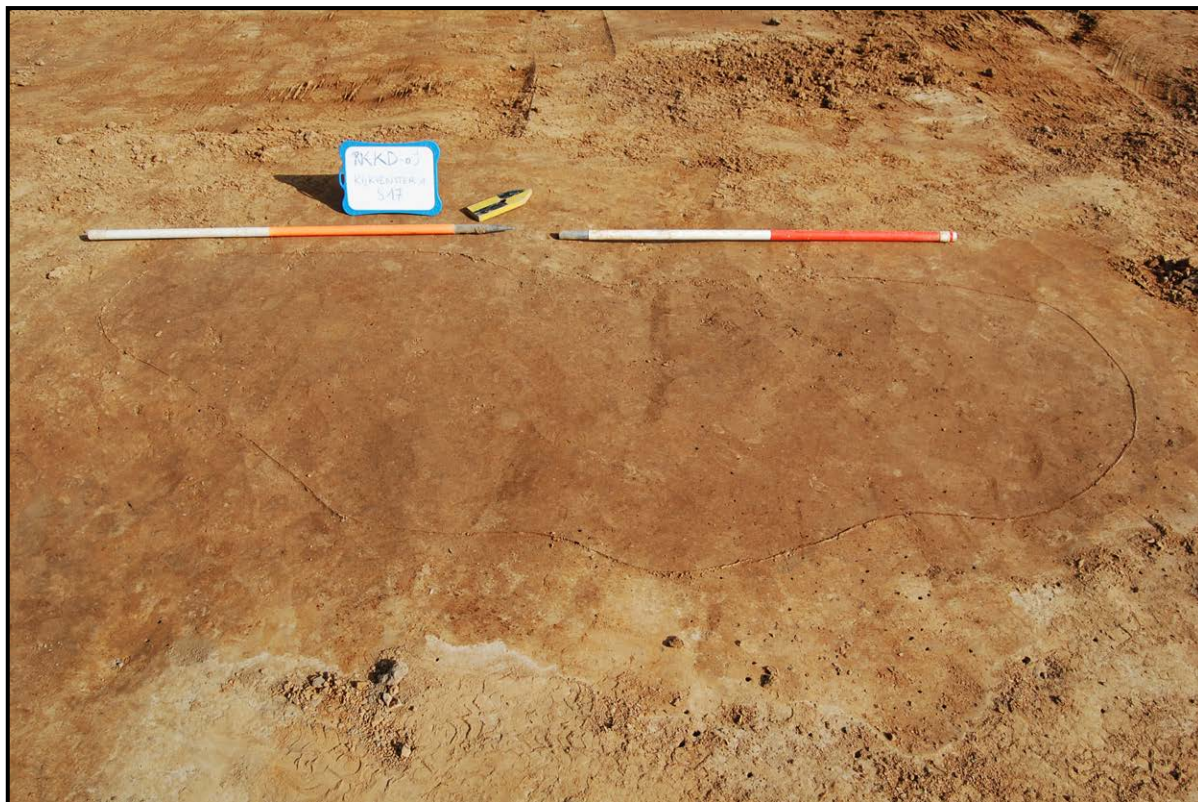
Figuur 16: Spoor S54.

Figuur 17: Coupe op spoor S51.

Figuur 18: Spoor S53.

Figuur 19: Spoor S17.

6.3. Stratigrafie

Zoals de bodemkaart van Vlaanderen aangeeft bestaat de bodem in het onderzoeksgebied uit lichte zandleem met een textuur B-horizont. Over het algemeen was een volgende gelaagdheid zichtbaar in de wandprofielen: de A-horizont (ploeglaag) was 25 tot 40 cm dik en had een donkere grijsbruine kleur. Hieronder bevond zich vaak een 10 cm brede bruingrijze overgangshorizont. De onderliggende textuur B-horizont was niet altijd even duidelijk te onderscheiden en leek op enkele plaatsen, vooral langsheen de hellingen, zelfs helemaal afwezig.

Figuur 20: Wandprofiel in proefsleuf VII.

Figuur 21: Wandprofiel in proefsleuf V.

7. INTERPRETATIE

De enige antropogene sporen die herkend werden in het oostelijk deel van het onderzochte gebied waren sporen S25 (sleuf VI) en S45 (sleuf VII). Deze maken hoogstwaarschijnlijk deel uit van eenzelfde noordwest-zuidoost gerichte gracht. Wegens het ontbreken van vondstmateriaal is een datering echter niet voorhanden. In tegenstelling tot alle andere sporen vertoonde deze 6m-brede gracht een uiterst scherpe aflijning in het grondvlak, wat misschien een indicatie is dat het om een relatief jong spoor gaat. In de anders georiënteerde sleuven X en XI werd de gracht niet meer aangetroffen. Vermoedelijk liep hij verder tussen deze sleuven in.

Het noordoostelijke uiteinde van sleuven III tot en met VII toonden een grote verstoring, met daarin grote brokken steen. De duidelijke rottingsgeur wees op een vrij recente vergraving. De kraanman, kleinzoon van de vroegere eigenaars van het terrein, deelde mee dat Aquafin in 2007 iets verderop werkzaamheden had uitgevoerd. De verstoring is mogelijk dan ook hiermee te relateren.

Het grote bruine pakket (S49) dat aangetroffen werd het noordwestelijke deel van sleuf XVII kon gevolgd worden tot een diepte van meer dan 1,50m. Mogelijk gaat het om een ophogingspakket ten behoeve van de huidige bebouwing langs de Kasteeldreef, die slechts enkele meters verder begint. Het terrein helt op die plaats immers vrij sterk af in richting van de Meurissonbeek. Er werd geen archeologisch vondstmateriaal aangetroffen, waardoor geen datering kon worden toegekend aan dit pakket. De homogeniteit van de vulling lijkt er wel op te wijzen dat de ophoging in één keer gebeurde. Een andere verklaring voor dit spoor S49 is dat het een alluviaal afzettingpakket is van de Meurissonbeek, maar dan is het vreemd dat het niet in het noordwestelijke uiteinde van sleuven VIII tot en met XVI is aangetroffen.

In het zuidwestelijke gedeelte van sleuven IV en V werd een kleine sporenconcentratie aangesneden. Vanwege de geringe breedte van de sleuven ontbrak enigszins het overzicht. Om die reden werd tussen beide proefsleuven een kijkvenster aangelegd. Sporen S18 (sleuf IV) en S8 (sleuf V) bleken in het verlengde van elkaar te liggen en lijken dus deel uit te maken van eenzelfde greppel/gracht. Deze had een noordwest-zuidoost oriëntatie, met een lichte afbuiging in het zuidoosten, en had vermoedelijk een afbakende of afwaterende functie. In sleuf III werd geen verlengde van deze gracht aangetroffen.

Ongeveer 3,40m ten noorden van de greppel of gracht kwamen drie paalsporen aan het licht, met een onderlinge afstand van ongeveer 4m. Deze sporen zijn vermoedelijk de restanten van een vierkante of rechthoekige constructie met minstens 4 palen. Mogelijk gaat het om een bijgebouwtje, zoals bijvoorbeeld een schuurtje. De oriëntatie stemt grotendeels overeen met deze van de greppel/gracht, wat doet vermoeden dat ze uit dezelfde periode stammen. Daarnaast zijn ook enkele kuilen waargenomen waar geen duidelijke functie kan aan toegeschreven worden. Ze hadden doorgaans een vrij grillige vorm. Of spoor S11 ook te beschouwen is als een kuil, of eerder als een greppel, is niet helemaal duidelijk. Dit spoor had een langgerekte maar vrij onregelmatige vorm en eindigde abrupt in het kijkvenster, na eerst een hoek te maken. Het spoor kwam niet meer terug in proefsleuf VI. Het is niet helemaal uit te sluiten dat enkele van deze kuilen misschien toch eerder een natuurlijk fenomeen zijn, zoals bijvoorbeeld een windval. Omdat vondstmateriaal vrijwel geheel ontbreekt zijn er geen aanwijzingen voor de datering van deze sporen. Er werd enkel een zeer klein scherfje rood-

gebakken aardewerk met grijze kern gerecupereerd uit spoor S11. Een datering uitsluitend op basis hiervan is moeilijk.

De weinige andere vondsten uit dit onderzoek (enkele fragmenten laat- en/of postmiddeleeuws aardewerk, een fragment van een pijpensteeltje en een koperen muntje) zijn alle afkomstig uit de ploeglaag en geven dus maar weinig informatie. De schaarsheid aan vondsten, zelfs in de bouwvoor, en het beperkte aantal sporen die teruggaan op menselijke activiteiten wijzen erop dat het plangebied in het verleden niet erg intensief in gebruik is geweest. Waarschijnlijk deed het terrein voornamelijk dienst als akkerland en/of weiland.

8. ALGEMEEN BESLUIT EN AANBEVELINGEN

Naar aanleiding van de bouwplannen voor een nieuwe verkaveling langs de Kasteeldreef in Rekkem (gemeente Menen, provincie West-Vlaanderen) werd door een team van Monument Vandekerckhove nv op het terrein een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd van 15 tot 18 juni 2009. Opdrachtgever van het onderzoek was de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, die samen met de bouwmaatschappij Zuid-West-Vlaamse shm, de bouwmaatschappij Eigen Haard is Goud Waard, de familie Wyseur en de firma nv Driemo optreedt als bouwheer van de verkaveling en financierder van het onderzoek. Het onderzoek gebeurde volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed. Doel van deze prospectie was de archeologische waarde van het bedreigde gebied in te schatten, aangezien deze tot dan toe onbekend was. De ligging van het perceel, op een hoger gelegen landschapsdeel, begrensd door twee grachten, en in de buurt van een 12de-eeuwse romaanse kerk, wekte vrij hoge verwachtingen.

Het terrein werd onderzocht aan de hand van zeventien continue proefsleuven, later aangevuld met een kijkvenster. Zoals blijkt uit de hierboven geschetste resultaten kwamen tijdens deze campagne maar weinig archeologisch relevante sporen aan het licht. De meeste grondverkleuringen bleken terug te gaan op natuurlijke verschijnselen. Slechts enkele sporen waren antropogeen van aard. Zo werd in het noordoosten een 6m-brede gracht aangesneden. Deze bevatte geen dateerbaar materiaal, maar kan gezien de zeer scherpe aflijning ervan in het grondvlak vermoedelijk als relatief recent beschouwd worden. Een grote verkleuring in het noordwesten van het plangebied kan mogelijk geïnterpreteerd worden als een ophogingspakket of een alluviale afzetting. De meest interessante zone bevond zich ter hoogte van het noordwestelijke deel van sleuven IV en V, dicht bij de Kasteeldreef, en tevens het hoogst gelegen deel van het terrein. Hier werd een kleine concentratie sporen aangetroffen: een greppel, enkele kuilen en drie paalsporen. Deze laatste zijn vermoedelijk restanten van een bijgebouwtje. De greppel had vermoedelijk een afbakenende of afwaterende functie. Wat de functie van de kuilen betreft blijven we in het ongewisse. Wegens het ontbreken van vondstmateriaal zijn er geen aanwijzingen voor een eventuele datering van deze sporen.

Op het grootste deel van het terrein werden geen archeologische resten aangetroffen. Eén zone leverde wel enkele (niet dateerbare) sporen op, maar door het schijnbaar ontbreken van sporen ten noordwesten, noordoosten en zuidoosten ervan, de aanwezigheid van de Kasteeldreef onmiddellijk ten zuidwesten ervan en het zo goed als ontbreken van vondstenmateriaal wordt een archeologisch vervolgonderzoek voorafgaand aan de huidige bouwplannen niet noodzakelijk geacht. Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, het Agentschap RO-Vlaanderen Onroerend Erfgoed, die uiteindelijk zal beslissen over het vervolgtraject.

9. BIBLIOGRAFIE

- DESPRIET P. , Noodopgravingen in Kortrijkse stadskern, Noodopgraving in de Sint-Niklaaskerk van Rekkem, in: *Archeologische en Historische monografieën van Zuid-West-Vlaanderen*, 15, 1987, pp. 29-35.
- HAEYAERT P., Taaltoestanden in Rekkem van 1789 tot 1964, in: *De Leiegouw*, 4, 1984, pp. 293-344.
- VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Gent, 2000.
- WARLOP E. & SOETE R., *Oud-Rekkem (deel 1)*, Kortemark-Handzame, 1979.
- Internetbronnen:
 - <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>

10. INVENTARISSEN

10.1. Inventaris van de sporen

- **Sleuf I**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
1	Bruin/ Bruingrijs	Half cirkelvormig	Zandleem, vrij vast	Deels buiten proefsleuf; datering kon niet bepaald worden; mogelijk natuurlijk

- **Sleuf II**

Geen sporen aanwezig.

- **Sleuf III**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
2	Grijsbruin met bruinrode vlekken/zones		Zandleem	Spoor met HK-spikkels, weinig BS-brokkjes; datering kon niet bepaald worden
3	Witgrijs/ grijsbruin (bleek)		Zandleem	Gevlekt spoor; datering kon niet bepaald worden; mogelijk natuurlijk
4	Witgrijs/ grijsbruin (bleek)		Zandleem	Lijkt in alle opzichten sterk op S3, maar kent nog een iets vastere textuur

- **Sleuf IV**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
5	Bruinrood/ bruinoranje	Onregelmatig	Zand	Geen spikkels, noch inclusies, mogelijk natuurlijk
6	Grijsbruin met grijzere zones	Rond	Zandleem	Stukje AW, wat HK-spikkels; aansluitend is er een geelbruine, waarschijnlijk natuurlijke zone; datering kon niet bepaald worden
7	Bruin/ bruinrood met witgrijze/ bruingrijze zones		Zand tot zandleem	Ligt in dezelfde aard van S3, 4
15	Grijsbruin met geelbruine zones	Onregelmatig	Zandleem	Spoor met wat bruinrode (natuurlijke) spikkels
16	Bruin/ bruingeel		Zandleem	Heeft fijne, bleke, spikkels, geen inclusies; datering kon niet bepaald worden
17	Bruin/ bruinrood		Zandleem	Weinig HK-spikkels; datering kon niet bepaald worden
18	Bruin/ bruingeel		Zandleem	Wat geelbruine vlekjes, weinig HK-spikkels, BS-fragmentjes

• **Sleuf V**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
8	Bruin/ bruingrijs		Zandleem	Licht gespikkeld spoor met wat geelbruine vlekjes, HK-spikkels en brokjes
9	Bruin/ bruingeel		Zandleem	Wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
10	Bruin/ bruingeel		Zandleem	Vrij veel geelbruine/geelgrijze spikkels, vlekjes en zones, wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
11	Bruin/ bruingrijs	‘Vraagteken-vormig’	Zandleem	Licht gespikkeld spoor, met wat geelbruine vlekjes, wat HK-spikkels; ligt deels in kijkvenster I; datering kon niet bepaald worden
12	Bruin/ bruingeel		Zandleem	Lijkt sterk op S10, maar geelbruine/geelgrijze zones zijn groter; mogelijk natuurlijk
13	Bruingrijs met rode schijn		Zandleem	Lijkt sterk op de MB, echter iets homogener; mogelijk natuurlijk
14	Bruin/ bruingrijs	Half cirkelvormig	Zandleem	Deels buiten proefsleuf, vrij homogeen spoor met enkele lichte, geelbruine spikkels, zeer fijne HK-spikkels; datering kon niet bepaald worden
19	Bruingrijs, vrij bleek		Zandleem	Spoor met veel witgele/witgrijze vlekjes; mogelijk natuurlijk
20	Bruin/ bruingrijs		Zandleem	Licht gespikkeld spoor met wat geelbruine vlekjes, HK-spikkels en brokjes; mogelijk natuurlijk
21	Bruingrijs met rode schijn		Zandleem	Spoor met veel witgele/witgrijze vlekjes; mogelijk natuurlijk
22	Bruingrijs met rode schijn		Zandleem	Spoor met veel witgele/witgrijze vlekjes; mogelijk natuurlijk
23	Bruingrijs		Zandleem	Lijkt op S22, 24 (e.a.), maar met minder uitgesproken contrasten
24	Bruingrijs met rode schijn		Zandleem	Spoor met veel witgele/witgrijze vlekjes; mogelijk natuurlijk

• **Sleuf VI**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
25	Bruinoranje	Evenwijdige zijden	Zand (vrij los)	Zeer breed spoor, zonder vondsten, spikkels of inclusies
26	Bruingrijs, vrij bleek		Zandleem	Sterk gelijkend op S19, 27, 28 (e.a.), wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
27	Bruingrijs, vrij bleek		Zandleem	Sterk gelijkend op S19, 26, 28 (e.a.), wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
28	Grijsbruin, vrij bleek		Zandleem	Sterk gelijkend op S19, 26, 27 (e.a.), wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
29	Grijsbruin		Zandleem	Sterk gelijkend op S19, 26, 27 (e.a.), met nadrukkelijke grijsbruine onderkleur, wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
30	Grijsbruin		Zandleem	Sterk gelijkend op S29, met nadrukkelijke grijsbruine onderkleur en een bruinrode tint, wat HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
31	Grijsbruin		Zandleem	Sterk gelijkend op S19, 26, 27, 32, 33 (e.a.),

				met nadrukkelijke grijsbruine onderkleur; mogelijk natuurlijk
32	Grijsbruin		Zandleem	Sterk gelijkend op S19, 26, 27, 31, 33 (e.a.), met nadrukkelijke grijsbruine onderkleur; mogelijk natuurlijk
33	Grijsbruin		Zandleem	Sterk gelijkend op S29, 30, maar met minder witgele/witbruine zones

• **Sleuf VII**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
34	Grijsbruin		Zandleem	Sterk gelijkend op S29, 30, met nadrukkelijke grijsbruine onderkleur en een bruinrode tint, wat HK-spikkels en 'mooi' gevlekt met witgele vlekjes; mogelijk natuurlijk
35	Grijswit/ witgeel	Onregelmatig	Zandleem	Bleek gevlekt spoor, aansluitend bij hierboven besproken sporen; mogelijk natuurlijk
36	Grijsbruin, vrij bleek		Zandleem	Groot spoor met veel grijswitte en witgele spikkels, vrij veel HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
37	Grijsbruin, vrij bleek		Zandleem	Spoor met veel grijswitte en witgele spikkels, vrij veel HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
38	Bruingrijs/ grijsbruin		Zandleem	Grijswitte en witgele spikkels, ligt daarmee in de lijn van sporen als 26, 27, 30, 34, 35, 36, 37, de spikkels zijn echter iets fijner; mogelijk natuurlijk
39	Bruingrijs met oranje tint		Zandleem	Gelijkend op S26, , 30, 34, 35, 36, 37, 38, met weinig HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
40	Grijsbruin		Zandleem	Gelijkend op S26, , 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, met weinig HK-spikkels; mogelijk natuurlijk
41	Oranjebruin met grijs- bruine tint		Zandleem	Moeilijk af te lijnen spoor, enkel iets grijzer dan MB; mogelijk natuurlijk
42	Bruingrijs/ grijsbruin		Zandleem	Lijkt zeer sterk op S38, 43 met fijne grijswitte en witgele spikkels; mogelijk natuurlijk
43	Bruingrijs/ grijsbruin		Zandleem	Lijkt zeer sterk op S38, 42 met fijne grijswitte en witgele spikkels; mogelijk natuurlijk
44	Grijswit/ witgeel		Zandleem	Bleek gevlekt spoor, aansluitend bij hierboven besproken sporen; mogelijk natuurlijk
45	Bruingrijs	Evenwijdige zijden	Zandleem	Breed spoor met veel fijne grijsgele spikkels, weinig HK-spikkels, wat BS-spikkels en brokjes, weinig silex en wat leisteen
46	Witgrijs		Zand	Zandige vulling, zonder inclusies; mogelijk natuurlijk
47	Bruin/ grijsbruin, vrij bleek		Zandleem	Wat bruinzwarte spikkels (ijzer); mogelijk natuurlijk

• **Sleuven VIII tot XVI**

Geen sporen aanwezig.

- **Sleuf XVII**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
48	Grijsbruin	C-vormig	Zandleem	Mogelijk een windval, wat HK-spikkels; datering kon niet bepaald worden
49	Bruin/ grijsbruin	Groot pakket	Zandleem	Mogelijk ophogingspakket nabij Meurissonbeek, met HK- en BS-spikkels; datering kon niet bepaald worden

- **Kijkvenster**

SPOOR	KLEUR	VORM	TEXTUUR	AARD/DATERING
50	Bruingrijs met sterke bruinrode tint	Rond	Zandleem	Moeilijk af te lijnen spoor, enkel wat grijzer dan MB, wat grijswitte/witgele spikkels en vlekjes; datering kon niet bepaald worden
51	Grijsbruin	Rond	Zandleem	Lijkt sterk op S50, maar iets duidelijker grijsbruin; datering kon niet bepaald worden
52	Grijsbruin		Zandleem	Zit in de lijn van S50, 51, maar zonder grijswitte/witgele spikkels of vlekjes, met weinig HK-spikkels; datering kon niet bepaald worden
53	Grijsbruin		Zandleem	Vulling lijkt identiek op S52
54	Grijsbruin		Zandleem	Vulling lijkt identiek op S51

10.2. Inventaris van de vondsten

VONDST	SLEUF	SPOOR	INHOUD	DATERING
1	I	LV	AW (Raeren steengoed, reducerend gebakken, witgeglazuurd, zwartgeglazuurd)	Laat-/post-ME
2	II	LV	Rood gebakken en geglazuurd AW, pijpvaarden pijpje	Laat-/post-ME
3	III	LV	Wit AW, roodbeschilderd	Post-ME
4	/	LV	Silex (afslag?), Westerwald steengoed	Steentijd (?) en laat-/post-ME
5	VII	LV	Bronzen muntje	?
6	KV 1	11	Vrij zacht, reducerend gebakken AW, met oxiderende wanden	?
7	IV	6	Oxiderend gebakken AW	?
8	VII	45	BS, silex, leisteen	?

10.3. Inventaris van de foto's

- **Algemeen**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09-overzicht	59

- **Sleuf I**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf I - Algemeen	7
RKKD09 – Sleuf I - S1	9
RKKD09 – Sleuf I - S1 coupe	3
RKKD09 – Sleuf I - Wandprofiel	4

- **Sleuf II**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf II - Algemeen	4

- **Sleuf III**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf III - Algemeen	5
RKKD09 – Sleuf III - S2	4
RKKD09 – Sleuf III - S3	3
RKKD09 – Sleuf III - S4	3

- **Sleuf IV**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf IV - Algemeen	4
RKKD09 – Sleuf IV - S5	5
RKKD09 – Sleuf IV - S6	3
RKKD09 – Sleuf IV - S6 coupe	3
RKKD09 – Sleuf IV - S7	9
RKKD09 – Sleuf IV - S15	2
RKKD09 – Sleuf IV - S16	3
RKKD09 – Sleuf IV - S17	3
RKKD09 – Sleuf IV - S18	2

- **Sleuf V**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf V - Algemeen	4
RKKD09 – Sleuf V - S8	7
RKKD09 – Sleuf V - S9 & S10	8
RKKD09 – Sleuf V - S11	8
RKKD09 – Sleuf V - S12 & S13	6
RKKD09 – Sleuf V - S14	7
RKKD09 – Sleuf V - S19	6
RKKD09 – Sleuf V - S20	5
RKKD09 – Sleuf V - S21	5
RKKD09 – Sleuf V - S22	7
RKKD09 – Sleuf V - S23 & S24	9
RKKD09 – Sleuf V - Wandprofiel	4

- **Sleuf VI**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf VI - Algemeen	4
RKKD09 – Sleuf VI - S25	14
RKKD09 – Sleuf VI - S26	7
RKKD09 – Sleuf VI - S27	4
RKKD09 – Sleuf VI - S28	5
RKKD09 – Sleuf VI - S28 coupe	7
RKKD09 – Sleuf VI - S29	6
RKKD09 – Sleuf VI - S30	5
RKKD09 – Sleuf VI - S31	4
RKKD09 – Sleuf VI - S32	5
RKKD09 – Sleuf VI - S33	6

- **Sleuf VII**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf VII - Algemeen	4
RKKD09 – Sleuf VII - Natuurlijk	4
RKKD09 – Sleuf VII - S34	5
RKKD09 – Sleuf VII - S35	3
RKKD09 – Sleuf VII - S36	9
RKKD09 – Sleuf VII - S37	3
RKKD09 – Sleuf VII - S38	3
RKKD09 – Sleuf VII - S39	3

RKKD09 – Sleuf VII - S40	3
RKKD09 – Sleuf VII - S41	3
RKKD09 – Sleuf VII - S42	2
RKKD09 – Sleuf VII - S43 & S44	3
RKKD09 – Sleuf VII - S45	13
RKKD09 – Sleuf VII - S46 & S47	3
RKKD09 – Sleuf VII - Wandprofiel	6

- **Sleuf VIII**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf VIII - Algemeen	3

- **Sleuf IX**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf IX - Algemeen	4
RKKD09 – Sleuf IX - Natuurlijk	4

- **Sleuf X**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf X - Algemeen	4

- **Sleuf XI**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XI - Algemeen	4

- **Sleuf XII**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XII - Algemeen	4

- **Sleuf XIII**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XIII - Algemeen	4

- **Sleuf XIV**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XIV - Algemeen	4

- **Sleuf XV**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XV - Algemeen	4

- **Sleuf XVI**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XVI - Algemeen	4

- **Sleuf XVII**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
RKKD09 – Sleuf XVII - Algemeen	4
RKKD09 – Sleuf XVII - S48	3
RKKD09 – Sleuf XVII - S49	25
RKKD09 – Sleuf XVII - S49 coupe	14
RKKD09 – Sleuf XVII - Wandprofiel	3

10.4. Inventaris van de tekeningen

TEKENINGNR.	SCHAAL	INHOUD
1	1:50	Sleuf I en II
2	1:50	Sleuf II en III
3	1:50	Sleuf III en IV
4	1:50	Sleuf IV en V
5	1:50	Sleuf V, VI en VII
6	1:50	Sleuf VII en XVII
7	1:50	Kijkvenster
8	1:20	Wandprofielen en coupes